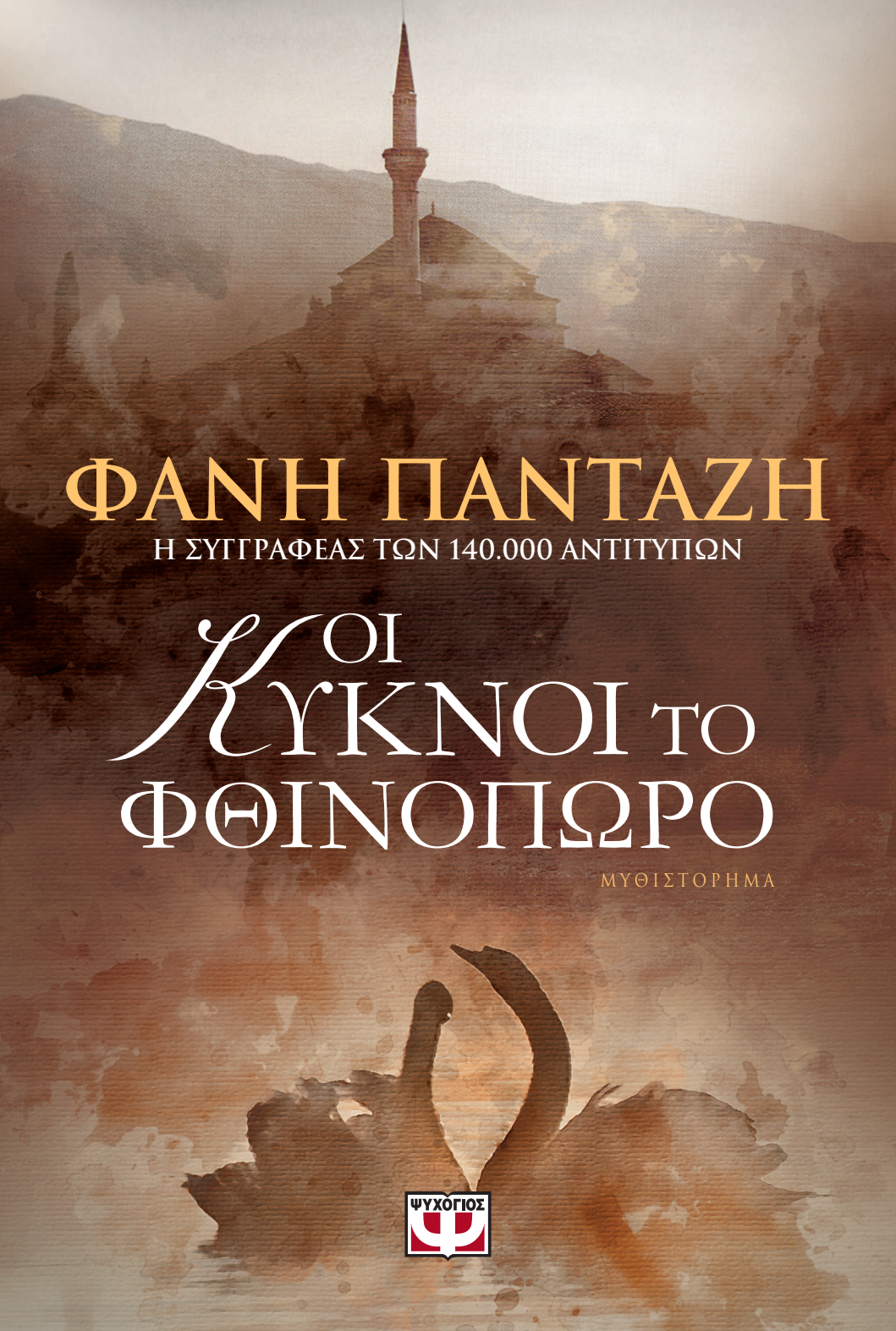

ΦΑΝΗ ΠΑΝΤΑΖΗ

Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΩΝ 140.000 ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ

ΟΙ
ΚΥΚΝΟΙ ΤΟ
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Οι κύκνοι το φθινόπωρο**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Φανή Πανταζή
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κατερίνα Δουρίδα
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Δημήτρης Χαροκόπος
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Βάσω Βύρρα

© Φανή Πανταζή, 2018
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Matt Gibson/Shutterstock Images
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2018, 10.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2646-4
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2647-1

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΦΑΝΗ ΠΑΝΤΑΖΗ

ΟΙ
ΛΥΚΝΟΙ ΤΟ
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ
ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Ο κουρσάρος της καρδιάς μου, Εκδόσεις Ωκεανίδα, 2010

Το θρόισμα της λεύκας, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2011

Από αγάπη, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2012

Η νύχτα των γιασεμιών, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2013

Το άγγιγμα της αμαρτίας, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2014

Το κυνήγι της αλεπούς (δεύτερη έκδοση),

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2014

Η εκδίκηση έσταξε μέλι, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2015

Τραγούδι δίχως λόγια, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2016

Η ψυχή του πέτρινου σπιτιού, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2017

Στην αγαπημένη μου φίλη Αρετή

*Οι κύκνοι το φθινόπωρο ζητάνε τη χαρά τους,
γιατί η χαρά τους πέταξε μαζί με τ' αγιοκαίρι...
Θα ζήσουν τάχα να τη βρουν, την άνοιξη; Ποιος ξέρει;
Γιατί μπορεί και να χαθούν πριν βρούνε τη χαρά τους...
Απόψε την περίμεναν, σχεδόν όλο το βράδυ,
ώσπου στο τέλος νύσταξαν κοιτώντας το σκοτάδι
κι έγειραν και κοιμήθηκαν απάνω στα φτερά τους...*

Ναπολέον Λαπαθιώτης

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Αγαπημένοι μου αναγνώστες και συνοδοιπόροι στο μαγικό ταξίδι της συγγραφής, χάρη στη σταθερή υποστήριξη και ανταπόκρισή σας όλα αυτά τα χρόνια αξιώθηκα να φτάσω στο δέκατο βιβλίο μου.

Ο δρόμος μακρύς, η πρόκληση μεγάλη: Να δημιουργείς και να χάνεσαι μέσα σε χαρακτήρες, τόπους, πλοκές, αγάπες, δυσκολίες και απογοητεύσεις με αίσιες ή και απρόσμενα λυπηρές καταλήξεις· και, παράλληλα, να παρασύρεις μαζί σου τον αναγνώστη. Γιατί, διαφορετικά, τι νόημα θα είχε άραγε το κάθε ταξίδι αν δεν το μοιραζόμουν μαζί σας; Γι' αυτό λοιπόν νιώθω την ανάγκη να σας απευθύνω μέσα από τα βάθη της καρδιάς μου ένα μεγάλο ευχαριστώ για την αγάπη που μου δείξατε και συνεχίζετε να μου δείχνετε.

Και καθώς γράφω τούτες τις γραμμές, αρχίζουν να με πλησιάζουν ένας ένας οι ήρωες των βιβλίων μου. Η Θάλεια, η Μαρίνα, ο Πέτρος, ο Άρης, η Πολυξένη, η Μαρουσώ, ο Δάβαλος, ο Κωσταντής, η Στεφανία, ο Μάριος... Είναι όλοι εδώ, δίπλα μου, και διεκδικούν ο καθένας την προσοχή μου· μου θυμίζουν τις αγωνίες και τις ελπίδες τους, τα δάκρυα και τα γέλια τους, τους χαμένους ή ευτυχημένους έρωτές τους... Θυμάμαι σαν και τώρα πώς προσπαθούσα να πλάσω τον κάθε χαρακτήρα, να διεισδύσω στα τρίσβαθα της ψυχής και της καρδιάς του, να κατανοήσω, να εξηγήσω και να αποδεχτώ ακόμα κι αυτούς που, αν ήταν πραγματικοί, δε θα μπορούσα να ανεχτώ.

Ύστερα είναι και οι τοποθεσίες, οι εποχές, η ξεχωριστή ατμό-

σφαιρα και πλοκή του κάθε βιβλίου: τόποι με μεγάλη ιστορία ή σύγχρονες πόλεις στον απίστευτα γρήγορο ρυθμό της εποχής: σπίτια αρχοντικά, πέτρινα, μοντέρνα διαμερίσματα ή ταπεινές κάμαρες, δρόμοι, δάση, κήποι, θάλασσες ή βουνά, όλα πρέπει να υπηρετήσουν την εξέλιξη της ιστορίας δένοντας παλιούς αιώνες ή σημερινές ημερομηνίες με χαρακτήρες, χαρίσματα, ελαττώματα, πάθη, έρωτες και αντιπαλότητες.

Ακόμα κι όταν η καθημερινότητα με προσγειώνει στα πεζά με αναγκαία της ζωής, οι δικοί μου πρωταγωνιστές είναι πάντα μέσα στο μυαλό και στην καρδιά μου. Ανασαινώ εκεί που ανασαινουν, ζω στο μέρος που ζουν, αγωνιζώ με τις αγωνίες τους, χαίρομαι με τις χαρές τους και βιώνω κάθε λεπτό τις απογοητεύσεις και τις ατυχίες τους. Μπαίνοντας στην ατμόσφαιρα που ζουν οι ήρωές μου, είναι δύσκολο για μένα να μην τους ακολουθώ κάθε στιγμή. Εικόνες σχηματίζονται μπροστά στα μάτια μου και με καλούν να τους οδηγήσω –ή να τους παρακολουθήσω– ως το τέλος της ιστορίας, ως το ταξίδι τους στα χέρια και στις καρδιές των αναγνωστών. Εγώ η ίδια προκαλώ τη δημιουργική αυτή αιχμαλωσία!

Ακόμη κι όταν τελειώσει το βιβλίο, εγώ παραμένω εκεί, δέσμια των χαρακτήρων και των τρόπων που εκείνοι έζησαν. Πολλές φορές, οι ήρωες του καινούργιου μου βιβλίου μπερδεύονται με τους παλιούς, ανταγωνίζονται μεταξύ τους, μάχονται να κυριαρχήσουν στο μυαλό μου, με τραβούν από το μανίκι απαιτώντας πεισματικά την προσοχή μου, ανυπομονώντας να τους βγάλω στο προσκήνιο και να μπουν κι αυτοί στο επίκεντρο της σκέψης μου, να πάρουν πνοή, να σταθούν απέναντί μου, να διεκδικήσουν τον χώρο τους μέσα μου αρχικά, και στη συνέχεια στον κόσμο.

Κι ενώ κάθε ιστορία είναι διαφορετική, έχουν όλες ένα κοινό χαρακτηριστικό που σίγουρα θα έχετε διαπιστώσει κι εσείς. Διαπνέονται όλες από μια μεγάλη, ατόφια, στέρεη στον χρόνο αγάπη, μιας και όπως όλοι ξέρουμε «μία είναι η ευτυχία σε τούτη τη ζωή, να αγαπάς και να αγαπιέσαι», όπως είπε κάποτε μια σοφή γυναίκα.

Τι είναι τελικά, αγαπημένοι μου, η συγγραφή ενός βιβλίου; Είναι μια ιστορία αγάπης κι αυτή μεταξύ του συγγραφέα και των ηρώων του· και, ακόμα, είναι μια ιστορία αγάπης μεταξύ του βιβλίου –δηλαδή πάλι του συγγραφέα– και του αναγνώστη. Έτσι το αντιλαμβάνομαι εγώ και έτσι το βιώνω σε όλη μου τη συγγραφική πορεία.

Όσο για το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας, γράφτηκε εν μέσω μιας σειράς ατυχιών που ταλαιπώρησαν αγαπημένα μου πρόσωπα, γι' αυτό και η καθυστέρηση της έκδοσής του.

Ας έρθουμε όμως στο ίδιο το μυθιστόρημα. Δύο ιστορίες –όπως συνηθίζω στα περισσότερα βιβλία μου– ξαδιπλώνονται στις σελίδες του. Η μία –δεύτερη στην αφήγηση, όπως θα δείτε– αφορά στον μεγάλο πόλεμο, τον Β' Παγκόσμιο, όπως τον βίωσαν οι Έλληνες και κυρίως οι Αθηναίοι, ειδικότερα δε στην περίοδο 1940-1941, για τον οποίο έκανα την απαραίτητη ιστορική έρευνα. Ανάμεσα στα άλλα, διάβασα πολλές αυθεντικές αφηγήσεις στρατιωτών που επέζησαν και που ομολογώ ότι με συγκλόνισαν με τις περιγραφές τους.

Φυσικά, όπως όλοι οι άνθρωποι της γενιάς μου, έτσι κι εγώ, είχα ακούσει παρόμοιες ιστορίες από τους παππούδες και τις γιαγιάδες μου, ωστόσο, μέσα από την έρευνα αυτή, αυξήθηκε ο σεβασμός και ο θαυμασμός μου για τους επιζήσαντες ήρωες. Έτσι, όλες οι αφηγήσεις των πρωταγωνιστών τούτου του βιβλίου βασίζονται σε πραγματικά περιστατικά: στα όσα έζησαν οι στρατιώτες μας στο μέτωπο ή στο πώς βίωσε ο λαός μας τις θηριωδίες των Γερμανών, την κόλαση της Κατοχής και τον λιμό που αποδεκάτισε κυρίως τους κατοίκους των πόλεων, κατεξοχήν δε της πρωτεύουσας.

Ξεχωρίζω μία σκηνή από την αφήγηση του ηρωικού Στέλιου Πιώτα που υπηρέτησε στο 4ο Σύνταγμα Πεζικού με έδρα τη Λάρισα, την οποία και παραθέτω απόφια. Μια μαρτυρία που, δε σας κρύβω, με συγκλόνισε με τη ζωντάνια της – θα μπορούσε να είναι σκηνή κινηματογραφικής ταινίας... Στο βιβλίο την αφηγείται ο Μίλτος στη Λουίζα, στη σελίδα 312.

Στη δεύτερη ιστορία –με την οποία και ξεκινά το βιβλίο– πα-
ρακολουθούμε τους ίδιους ήρωες και τους απογόνους τους περί-
που είκοσι χρόνια αργότερα, στη μεταπολεμική Ελλάδα. Νέες
προκλήσεις, αναπάντεχες αποκαλύψεις και γεγονότα που φέρ-
νουν τα πάνω κάτω στη ζωή τους, όπως θα διαπιστώσετε και μό-
νοι σας.

Η συνέχεια στο βιβλίο, αγαπημένοι μου. Μια συνέχεια που θα
σας ταξιδέψει για άλλη μια φορά στον χρόνο και σε μέρη άλλοτε
οικεία και γνώριμα και άλλοτε άγνωστα, παράξενα, μαγικά... Και
οι χαρακτήρες, όπως πάντα, τόσο βγαλμένοι από τη στόφα μας
–σαν εμένα και σαν εσάς, σε σημείο που να ταυτίζεσαι–, ή αντί-
θετα, τόσο άγνωστοι και τόσο άπιαστοι, που σε γοητεύουν!

Κλείνοντας αυτό το σημείωμα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τις
Εκδόσεις Ψυχογιός και ιδιαίτερα τον κύριο Θάνο Ψυχογιό και την
κυρία Αγγέλα Σωτηρίου που με στηρίζουν όλα αυτά τα χρόνια,
δυο ανθρώπους με ευαισθησίες και γνώση, που αγαπούν πραγ-
ματικά το βιβλίο και τους συγγραφείς και γνωρίζουν άριστα τη
δουλειά τους.

Φανή Πανταζή

ΠΟΛΙΝΑ

Αθήνα, 1965

Η Πολίνα κοίταξε το ρολόι στο κομοδίνο. Οι δείκτες του φωσφόριζαν στο σκοτάδι κι έδειχναν τέσσερις και τέταρτο το πρωί. Το σπίτι ήταν βυθισμένο στη σιωπή και το μόνο που ακουγόταν ήταν το ξέγνοιαστο, διακριτικό τραγούδι των γρύλων από τον κήπο.

Το πολύ σε μία ώρα θα είχε εξαφανιστεί. Ήθελε να φύγει πριν φέξει, με την ελπίδα ότι δε θα συναντούσε κανέναν γνωστό στη γειτονιά. Σίγουρα θα παραξενευόταν όποιος την έβλεπε αχάραγα με τη βαλίτσα στο χέρι να χάνεται στο σκοτάδι. Ωστόσο, εκείνη είχε σκεφτεί όλα τα ενδεχόμενα, όπως την περίπτωση να πέσει πάνω στην πιο περίεργη και κουτσομπόλα της γειτονιάς που σίγουρα θα τη ρωτούσε για πού το 'βαλε τέτοια ώρα, ολομόναχη.

«Πάω ταξίδι», είχε έτοιμη την απάντηση η Πολίνα. Κι ας πίστευε ό,τι ήθελε η γειτόνισσα. Μήπως θα την ξανάβλεπε; Όχι. Από τη στιγμή που θα έφευγε, δε θα ξανάβλεπε κανέναν ούτε από τη γειτονιά ούτε από το σπίτι της. Θα έριχνε μαύρη πέτρα πίσω της και θα προσπαθούσε να ξαναβρεί τον εαυτό της. Γιατί τον είχε χάσει, αφού δεν ήξερε κυριολεκτικά ποια ήταν.

Μέχρι πριν από έναν μήνα νόμιζε πως ήταν η Πολίνα Δημακοπούλου, η μοναχοκόρη του Αντώνη και της Λουίζας Δημακοπούλου. Αλλά όχι, δεν ήταν έτσι. Δεν ήταν καθόλου έτσι, γιατί, όπως

ανακάλυψε με τον πιο οδυνηρό τρόπο, δεν ήταν παιδί του Αντώνη, αλλά κάποιου εραστή της μητέρας της – κάποιου πεθαμένου από καιρό, κάποιου που δεν ήξερε κανείς ούτε πού ήταν θαμμένος. Μα η Πολίνα αυτό δεν το γνώριζε, και ζούσε είκοσι τρία ολόκληρα χρόνια μέσα στο ψέμα, με ένα επίθετο που δεν της ανήκε, με μια μητέρα που της έλεγε ψέματα και την άφηνε στο σκοτάδι. Όχι πως δεν είχε κι ο Αντώνης μερίδιο σε τούτη την απαίσια φάρσα σε βάρος της... Εκείνος όμως το πλήρωσε, και μάλιστα πολύ ακριβά, αφού είχε χάσει με τρόπο τραγικό τη ζωή του.

Η Πολίνα αναστέναξε και ξανακοίταξε το ρολόι. Δεν είχαν περάσει ούτε δέκα λεπτά. Είχε ξαπλώσει ντυμένη· και, φυσικά, δεν είχε κλείσει μάτι όλη νύχτα από την αγωνία. Έπρεπε να ξεγλιστρήσει χωρίς να την πάρει χαμπάρι η Λουίζα, γιατί δεν είχε καμία διάθεση για μελοδραματικές σκηνές και τσακωμούς. Αρκετά είχε περάσει τον τελευταίο καιρό.

Λίγα λεπτά αργότερα παραμέρισε το σεντόνι και σηκώθηκε ξυπόλυτη. Από τις γρίλιες έμπαινε το φως του δρόμου σχηματίζοντας φωτεινές ρίγες στον τοίχο και στα έπιπλα. Η Πολίνα πήγε μέχρι την πόρτα και την άνοιξε προσεκτικά. Πέρασε το κεφάλι της έξω και κοίταξε προς το δωμάτιο της μητέρας της. Κανένας θόρυβος, καμία κίνηση, κανένα φως. Η Λουίζα, η μέχρι προ τινος αγαπημένη της μανούλα, η αξιοπρεπής και μετρημένη σύζυγος που, τελικά, αποδείχτηκε πως είχε εραστή, φαινόταν να κοιμάται. Το άλλο υπνοδωμάτιο ήταν φυσικά άδειο από τότε που έφυγε η Έρση, η άλλη έχιδνα, η φθονερή και απερίγραπτη ξαδέλφη της.

Πριν την κυριέψει για μια ακόμα φορά η οργή, θύμισε στον εαυτό της ότι, από δω και πέρα, θα ζούσε χωρίς την τοξική παρουσία τους στη ζωή της, κι αυτό την ανακούφισε κάπως. Ξαναμήκε στο δωμάτιό της κι έστρωσε τη φούστα και την μπλούζα που είχε βάλει. Φόρεσε ένα ζευγάρι χαμηλά παπούτσια και τράβηξε την κομπή, δερμάτινη βαλίτσα που είχε κάτω από το κρεβάτι. Ευτυχώς, δεν ήταν πολύ βαριά, αφού είχε μόνο καλοκαιρινά ρούχα, συν κάνα δυο ζακέτες για τις πρώτες φθινοπωρινές ψύ-

χρες. Τα χειμωνιάτικα ρούχα της θα έμεναν εδώ και η Πολίνα θα αγόραζε καινούργια όταν έφτανε στον προορισμό της. Άλλωστε, ήθελε να πάρει μαζί της όσο το δυνατόν λιγότερα πράγματα από τούτο το σπίτι.

Άναψε τη λάμπα του μικρού της γραφείου και κάθισε. Είχε αποφασίσει από πριν τι θα έγραφε. Δε χρειαζόνταν πολλά λόγια, οι καταστάσεις και τα γεγονότα που είχαν προηγηθεί μιλούσαν από μόνα τους. Το μόνο που την ενδιέφερε ήταν να περάσει το μήνυμα ότι θα εξαφανιζόταν μια για πάντα.

Η πένα της έτριξε ανατριχιαστικά πάνω στο χαρτί καθώς έγραφε το σημείωμα με βιαστικές, σχεδόν βίαιες κινήσεις.

Φεύγω μακριά και για πάντα. Μην επιχειρήσεις να με βρεις, δεν πρόκειται να με ανακαλύψεις ποτέ.

Π.

Ξαναδιάβασε το κείμενο και το βρήκε αρκετά αυστηρό και ξεκάθαρο, όπως ήθελε να είναι. Το άφησε πάνω στο γραφείο και μετά πήρε άλλο ένα χαρτί αλληλογραφίας για το επόμενο σημείωμα. Ασυναίσθητα, το χέρι της έκανε τώρα αργές και απαλές κινήσεις στην προσπάθειά της να είναι τα γράμματα όμορφα. Ήταν ένα γράμμα γεμάτο τρυφεράδα για δύο ανθρώπους που μόνο όμορφα συναισθήματα της είχαν εμπνεύσει. Δυο πλάσματα που της είχαν δείξει αγνή αγάπη και της είχαν χαρίσει ωραίες αναμνήσεις. Και τώρα που τους αποχαιρετούσε ένιωθε έναν κόμπο στον λαιμό. Θα της έλειπαν πολύ τα δύο ξαδέλφια της, και λυπόταν βαθιά που έπρεπε να τα αποχωριστεί χωρίς να τους πει πού πηγαίνει. Ήθελε να πιστεύει πως κάποτε θα ερχόταν μια ευλογημένη μέρα που θα τους αντάμωνε πάλι, χωρίς την έγνοια μήπως μπλεχτεί στα πόδια της η μητέρα της. Ένας Θεός ήξερε βέβαια πόσες ωραίες στιγμές θα έχανε μέχρι τότε. Η Πολίνα θα έλειπε από τον γάμο της Ερατώ κι από τον γάμο του Δημοσθένη, παρόλο που ήθελε πολύ να γίνει κουμπάρα τουλάχιστον του ενός. Θα έλειπε

και όταν θα αποκτούσαν παιδιά, τα ανίψια της – ένα απ' αυτά θα ήταν και βαφτιστήρι της. Έτσι όπως είχαν έρθει όμως τα πράγματα ήταν υποχρεωμένη να φύγει και να κρατήσει μυστικό τον προορισμό της ακόμα κι απ' αυτούς γιατί, διαφορετικά, θα τους έφερνε σε πολύ δύσκολη θέση.

Αγαπημένοι μου Ερατώ και Δημοσθένη,

Συγχωρήστε με που φεύγω έτσι απροειδοποίητα και κρυφά, πιστέψτε με, όμως, δεν είχα άλλη λύση. Ξέρω ότι θα σας στενοχωρήσω, όπως ακριβώς στενοχωριέμαι τώρα κι εγώ που θα σας αποχωριστώ και μάλιστα μ' αυτόν τον άχαρο τρόπο. Το βάρος των τελευταίων γεγονότων, που γνωρίζετε πολύ καλά, κάνει την εδώ παραμονή μου αδύνατη. Χρειάζομαι οξυγόνο για να αντέξω την πικρία και την απογοήτευση που με πνίγουν σαν βρόγχος, και το σπίτι μου έγινε πλέον ένας τόπος που με δηλητηριάζει και με φθείρει. Φεύγω λοιπόν μακριά ώστε να προσπαθήσω να ορθοποδήσω και να συνεχίσω τη ζωή μου σ' ένα διαφορετικό περιβάλλον, χιλιάδες μίλια μακριά από εδώ.

Βαθιά μέσα μου έχω την ακράδαντη πεποίθηση ότι, αργά ή γρήγορα, θα ξανασμίξουμε εμείς οι τρεις, όχι γιατί θα γίνει τυχαία, αλλά γιατί το έχω αποφασίσει από τώρα. Αν δεν το πίστευα απόλυτα, δε θα είχα το κουράγιο να φύγω. Μέχρι τότε, σας εύχομαι όλα τα καλά του Θεού. Είθε η ζωή να μη σας δώσει ποτέ ούτε το ένα χιλιοστό από τη δική μου κακοτυχία.

Σας ευχαριστώ από τα βάθη της καρδιάς μου για την αγάπη που τόσο αφειδώλευτα μου χαρίσατε και που κουβαλάω σαν πολύτιμο θησαυρό και σας παρακαλώ άλλη μια φορά να με συγχωρήσετε.

Η ξαδέλφη σας Πολίνα

Καθώς ακουμπούσε την πένα δίπλα στο μελανοδοχείο, πρόσεξε ότι ένα δάκρυ είχε στάξει πάνω στο χαρτί, μουτζουρώνοντας λίγο τα γράμματα. Ντρεπόταν σχεδόν που δε μοιραζόταν μαζί

τους το μυστικό της. Ήξερε όμως ότι η μητέρα της και ο θεός της θα ασκούσαν πάνω στα ξαδέλφια της αφόρητη πίεση προκειμένου να αποκαλύψουν πού είχε πάει η Πολίνα. Καλύτερα λοιπόν γι' αυτούς να μην ξέρουν τίποτα, ώστε να μη βρεθούν αντιμέτωποι μ' ένα τέτοιο δίλημμα.

Πήρε μια βαθιά αναπνοή, αγνοώντας έναν λυγμό που της έφραζε τον λαιμό, και ξαναδιάβασε το κείμενο. Το βρήκε πολύ λίγο μπροστά στον πλούτο των συναισθημάτων που ξεχειλίζουν από την καρδιά της, αλλά της ήταν αδύνατον να κάνει κάτι καλύτερο. Εκείνοι θα καταλάβαιναν. Ήξεραν πολύ καλά πώς ένιωθε γι' αυτούς.

Πέρασε το στυπόχαρτο πάνω από το σημείωμα, το δίπλωσε προσεκτικά στα τέσσερα, το έβαλε σ' έναν φάκελο και τον έκλεισε. Έγραψε *Για την Ερωτώ και τον Δημοσθένη* με τα ίδια όμορφα γράμματα, τον φίλησε και τον έκρυψε στην τσάντα της.

Ξανασκούπισε τα μάτια της, σηκώθηκε και στάθηκε μπροστά στον καθρέφτη της τουαλέτας. Πήρε τη βούρτσα, την κράτησε για λίγο σκεφτική και μετά χτένισε βαριεστημένα τα μαύρα, σπαστά μαλλιά της που έφταναν μέχρι τους ώμους. Το χλωμό, όμορφο πρόσωπό της έδειχνε κουρασμένο και τα μάτια της είχαν μαύρους κύκλους από την αϋπνία. Ανασήκωσε αδιάφορα τους ώμους και παράτησε τη βούρτσα στην τουαλέτα.

Και τώρα, μια τελευταία ματιά στην τσάντα της.

Δεν έπρεπε να ξεχάσει τίποτα. Ψηλάφισε το πορτοφόλι με το γενναϊόδωρο χαρτζιλίκι της και μετά το βελούδινο σακουλάκι με τα κοσμήματά της. Καθώς περνούσε πάνω του τα δάχτυλά της, αναγνώρισε το μαργαριταρένιο κολιέ που της είχαν κάνει δώρο στα περσινά της γενέθλια, τα διαμαντένια κρεμαστά σκουλαρίκια, το χρυσό σκαλιστό βραχιόλι και τα πανάκριβα δαχτυλίδια της. Πολύ ωραία, σκέφτηκε ικανοποιημένη. Αυτό το γκρενά σακουλάκι, που περιείχε μια μικρή περιουσία, την έκανε να νιώθει αρκετά ασφαλής. Σε ώρα ανάγκης, θα μπορούσε να στηρίζεται πάνω του.

Ύστερα, έπιασε τον φάκελο με το έγγραφο του υπουργείου Παιδείας που επιβεβαίωνε τον διορισμό της. Είχε πει σε όλους ότι θα δίδασκε σε ένα γυμνάσιο της Αθήνας, σχετικά κοντά στο σπίτι και όλοι την πίστεψαν. Στην πραγματικότητα όμως η Πολίνα ήθελε να πάει κάπου μακριά και, αφού αμφιταλαντεύτηκε ανάμεσα στα Γιάννενα, την Ξάνθη, την Κρήτη και την Κέρκυρα, κατέληξε στην πόλη με τη θρυλική λίμνη.

Μέσα στην τσάντα υπήρχε και το διαβατήριό της, κάτι που δεν της χρειαζόταν φυσικά για να πάει μέχρι τα Γιάννενα, της χρειαζόταν όμως για να παραπλανήσει τη μητέρα της. Η Πολίνα φρόντισε να το αποκτήσει, λέγοντας ότι σκόπευε να κάνει ένα ταξίδι στο Παρίσι πριν αρχίσει να εργάζεται. Κι αυτό το πίστεψαν. Τώρα λοιπόν που η μητέρα της θα ανακάλυπτε ότι το διαβατήριό έλειπε, θα έβγαζε κατά πάσα πιθανότητα το συμπέρασμα ότι η κόρη της έφυγε για το εξωτερικό.

Τέλεια. Αυτό ακριβώς ήθελε κι εκείνη.

Αναστέναξε και ξάπλωσε στο κρεβάτι, με τα χέρια πλεγμένα πίσω από το κεφάλι. Η ματιά της πλανήθηκε στον οικείο χώρο που ήταν κάποτε το αγαπημένο της δωμάτιο. Η μητέρα της την είχε αφήσει να το διακοσμήσει μόνη της και η Πολίνα το έβρισκε πολύ όμορφο και ζεστό. Της άρεσε η ταπετσαρία με τα αραιά ροζ τριανταφυλλάκια, οι λευκές διάφανες κουρτίνες, η συρταριέρα με τη ζωγραφισμένη πορσελάνινη λάμπα, οι κορνιζαρισμένες φωτογραφίες –από μια ανύποπτη εποχή όπου όλα ήταν όμορφα– η αναπαυτική πολυθρόνιτσα, η βιβλιοθήκη με τα βιβλία της και η κομψή ντουλάπα με τη θαυμάσια γκαρνταρόμπα μιας ευκατάστατης και καλόγουστης κοπέλας. Όλα έδεναν υπέροχα μεταξύ τους, δημιουργώντας ένα ευχάριστο και φιλόξενο περιβάλλον. Τώρα όμως την απωθούσε ακόμα κι αυτό. Ποτέ της δε φαντάστηκε ότι το πρόσωπο που λάτρευε όσο τίποτα στον κόσμο θα την πρόδι-δε με τόσο άθλιο τρόπο και ότι η ευτυχισμένη της ζωή θα μετατρεπόταν σε σκέτη κόλαση. Σε λίγο, θα τα άφηνε όλα πίσω της και θα προσπαθούσε να επουλώσει τις πληγές της.

Ξαφνικά, χωρίς να το καταλάβει, τα βλέφαρά της βάρυναν κι έκλεισαν.

Ο πατέρας της ο Αντώνης τη σήκωσε σαν πούπουλο και την ανέβασε στο αλογάκι του λούνα παρκ. Η μικρή Πολίνα έλαμπε από χαρά μέσα στο ταφταδένιο κατάλευκο φόρεμά της· τα μαλλιά της ήταν πλεγμένα κοτσίδες δεμένες με κόκκινους μεταξωτούς φιόγκους, πράγμα για το οποίο ένιωθε πολύ περήφανη. Τα αλογάκια άρχισαν να γυρίζουν, ο Αντώνης της έγνεψε με το χέρι κι εκείνη του χάρισε ένα γλυκό χαμόγελο.

«Κρατήσου καλά!» της φώναξε.

Ήταν νέος, με μαύρα ακόμα μαλλιά.

Ένιωθε τόσο ευτυχισμένη...

Ένας θόρυβος την έκανε να τιναχτεί αλαφιασμένη – κάποιο αυτοκίνητο περνούσε. Η Πολίνα κοίταξε με αγωνία το ρολόι. Πέντε παρά είκοσι. Ευτυχώς, δεν είχε κοιμηθεί πολύ, μόνο λίγα λεπτά. Και όμως, το όνειρο ήταν τόσο ζωηρό, που οι ευτυχισμένες παιδικές αναμνήσεις της έφεραν δάκρυα στα μάτια. Τα σκούπισε σχεδόν θυμωμένη και πετάχτηκε από το κρεβάτι. Ήταν ώρα να πηγαίνει. Άρπαξε με το ένα χέρι τη βαλίτσα και με το άλλο την τσάντα της και βγήκε από το δωμάτιο.

Διέσχισε τον διάδρομο πατώντας στις μύτες των ποδιών κι έφτασε στο κεφαλόσκαλο. Από το κρύσταλλο της εξώπορτας έφτανε λίγο από το φως του δρόμου, όσο της χρειαζόταν για να διακρίνει αμυδρά τα σκαλιά. Κοντοστάθηκε και αφουγκράστηκε. Από μακριά ακούστηκε ένας πετεινός. Η Πολίνα άρχισε να κατεβαίνει προσεκτικά, κρατώντας την ανάσα της – το κόκκινο βελούδινο χαλί που ήταν στερεωμένο στα σκαλοπάτια έπνιγε τα βήματά της.

Όταν έφτασε στο ισόγειο, ακούμπησε τη βαλίτσα στο πάτωμα κι έριξε μια ματιά γύρω της. Στο λιγοστό φως, αναγνώρισε όλα τα αντικείμενα και τις λεπτομέρειες του αρχοντικού σαλονιού που είχε υποδεχτεί όλα αυτά τα χρόνια την αφρόκρεμα της αθηναϊκής κοινωνίας σε αμέτρητες δεξιώσεις και γιορτές. Ο κούκος

στο ρολόι του τοίχου περίμενε υπομονετικά να σημάνει την ώρα· ο πολύτιμος κρυστάλλινος πολυέλαιος λαμπύριζε απαλά στο φως του δρόμου· τα βελούδινα μαξιλάρια στους καναπέδες και τις πολυθρόνες έστεκαν ήσυχα, έχοντας απορροφήσει όλους τους θορύβους, τις συζητήσεις, τα γέλια και τα τραγούδια που είχαν ακουστεί σ' αυτόν τον χώρο και τώρα τα κρατούσαν ζηλότυπα μέσα τους.

Η Πολίνα πήγε μέχρι το γραφείο του πατέρα της και κοντοστάθηκε για λίγο στην πόρτα. Μετά, πλησίασε κι έσυρε την παλάμη της στο άδειο γυαλιστερό έπιπλο όπου ο Αντώνης είχε περάσει άπειρες ώρες σκυμμένος πάνω από χαρτιά. Η μητέρα της δεν της επέτρεπε να τον ενοχλεί, εκείνη όμως της ξεγλιστρούσε και χωνόταν εκεί κρυφά, αφού πρώτα περνούσε το κεφάλι της μέσα από την πόρτα αναζητώντας το συνωμοτικό χαμόγελο του Αντώνη που θα της εξασφάλιζε τη νόμιμη είσοδο. Ύστερα απ' αυτό, θρονιαζόταν στην αγκαλιά του και χάζευε τα έγγραφα, την πένα, το μελανοδοχείο και τον ασημένιο χαρτοκόπτη με τη σκαλιστή κουκουβάγια στη λαβή. Κάθε τόσο, ο Αντώνης έσκυβε και της φιλούσε τα μαλλιά, ενώ εκείνη χάιδευε ανάλαφρα με το χεράκι της το μάγουλό του. Θυμόταν σαν τώρα την αίσθηση από τα σκληρά γένια του, που φάνταζαν δυο φορές σκληρά πάνω στο απαλό παιδικό της δέρμα. Ένωθε πανευτυχής στη ζεστή αγκαλιά του – τότε, βλέπεις, δεν ήξερε...

Συνειδητοποίησε πως ούτε μία φορά όλα αυτά τα χρόνια δεν της είχε πει ότι τον ενοχλεί. Γι' αυτό κι εκείνη, όποτε η μητέρα της της έλεγε ότι είναι κακό να διακόπτει τον μπαμπά της όταν εργαζόταν στο σπίτι, έκανε ότι την άκουγε προσεκτικά, αλλά στην πραγματικότητα αισθανόταν πως τίποτα δεν τη δέσμευε όσο ο μπαμπάς της την υποδεχόταν πάντα τρυφερά στο γραφείο του.

Έσυρε άλλη μια φορά την παλάμη της πάνω στο έπιπλο κι ύστερα γύρισε στο σαλόνι.

Το μαρμάρينو τζάκι άσπριζε στο μισόφωτο. Η Πολίνα το θυμόταν με το χριστουγεννιάτικο δεντράκι δίπλα και την ίδια να επι-

μένει κάθε παραμονή Πρωτοχρονιάς να περιμένει τον Αϊ-Βασίλη.

«Θα έρθει πολύ αργά και δεν πρέπει να σε βρει ξύπνια», της έλεγε η μητέρα της.

«Εγώ θέλω να τον δω. Θα περιμένω».

Στο τέλος, τη σκέπαζαν με μια κουβερτούλα και την άφηναν κουλουριασμένη στη γωνιά του καναπέ. Την άλλη μέρα ξυπνούσε ως εκ θαύματος στο κρεβάτι της, και δε θυμόταν πώς βρέθηκε εκεί.

«Γιατί με φέρατε στο κρεβάτι μου;» διαμαρτυρόταν έτοιμη να βάλει τα κλάματα.

«Ο Αϊ-Βασίλης σε έφερε, μωρό μου. Γιατί τα παιδιά πρέπει να κοιμούνται στο κρεβάτι τους».

«Και δεν τον είδα;»

«Μπορεί να τον είδες και να μην το θυμάσαι. Μπορεί να το θυμηθείς αργότερα. Έλα τώρα να ντυθείς», έλεγε η Λουίζα και το θέμα έκλεινε κάπως έτσι.

Όταν περνούσαν οι γιορτές κι έβαζαν τα στολίδια στην κούτα τους, έκαναν έναν λογαριασμό για να δουν πόσες χρυσές μπάλες είχαν σπάσει. Η Πολίνα θυμόταν πολύ καλά ότι εννέα στις δέκα καταστροφές είχαν αιτία την Έρση. Ακόμα και το κουνιστό αλογάκι είχε πέσει θύμα. Ο Αντώνης απόρησε πώς ένα εξάχρονο κοριτσάκι κατάφερε και έσπασε το μασίφ ξύλο. Αργότερα, η ξαδέλφη της θα έκανε κι άλλα, πολύ χειρότερα από μερικές θρυμματισμένες μπάλες ή ένα τσακισμένο αλογάκι.

Τώρα, ο άλλοτε αγαπημένος χώρος την απωθούσε. Μισούσε ακόμα και τα έπιπλα, λες κι είχαν πάρει κι εκείνα μέρος στη συνωμοσία των μεγάλων. Έπρεπε να φύγει γρήγορα. Πήρε μια βαθιά ανάσα, άρπαξε τη βαλίτσα και προχώρησε προς την εξώπορτα. Έβγαλε από την κρεμαστή τσάντα το κλειδί της, ξεκλείδωσε και βγήκε. Έκλεισε την πόρτα μαλακά, αφήνοντας επίτηδες από μέσα το κλειδί. Ήταν κι αυτό ένα μήνυμα: *Δεν επρόκειτο να της ξαναχρειαστεί.*

Ήταν αρχές Αυγούστου και ο δροσερός αέρας έκανε τα μπρά-

τσα της να ανατριχιάσουν. Ίσως έπρεπε να είχε φορέσει μια ελαφριά ζακέτα, σκέφτηκε καθώς διέσχιζε τον κήπο. Στην αυλόπορτα κοντοστάθηκε πάλι, γύρισε και κοίταξε το σπίτι της, το σπίτι που την πλήγωσε. Το διώροφο νεοκλασικό με τους κύκνους στα μαύρα κιγκλιδώματα των μπαλκονιών και τα ακροκέραμα στη στέγη φάνταζε αφάνταστα μελαγχολικό στο κιτρινωπό φως του δρόμου. Της φάνηκε σαν να της έγνεφε «αντίο» ακόμα και το ανθισμένο γιασεμί που έφτανε μέχρι το παράθυρο του δωματίου της.

Έκλεισε αποφασιστικά την καγκελένια πόρτα και πήρε τον έρημο δρόμο. Η γειτονιά δεν είχε ξυπνήσει ακόμα. Δεν άργησε να φτάσει στο σπίτι του θείου της που βρισκόταν λίγο παρακάτω. Έβγαλε από την τσάντα το σημείωμα για τα ξαδέλφια της και το έριξε στο γραμματοκιβώτιο με τρεμάμενο χέρι. Έριξε μια τελευταία ματιά στην πλακόστρωτη αυλή που είχε φιλοξενήσει άπειρα παιχνίδια και ζαβολιές των παιδικών τους χρόνων. Και σε ποια γωνιά του κήπου δεν είχαν τρυπώσει όταν έπαιζαν κρυφτό... και σε ποιο δέντρο δεν είχαν σκαρφαλώσει... Πόσες φορές είχε αντιλαλήσει η αυλή από τα γέλια, τα κλάματα και τις τσιρίδες τους... Ευτυχισμένες μέρες... Αντίο, Ερατώ... Αντίο, Δημοσθένη...

Ξαφνικά, η Πολίνα συνειδητοποίησε ότι τα μάτια της έτρεχαν σαν βρύσες. Τα σκούπισε βιαστικά με την ανάστροφη της παλάμης, πήρε τη βαλίτσα και συνέχισε τον δρόμο της με βήμα σταθερό κι αποφασιστικό.

Σε λίγο, έβγαινε στη Βασιλίσσης Σοφίας απ' όπου θα έπαιρνε ένα ταξί. Πριν φτάσει, διασταυρώθηκε με μια άγνωστη μεσόκοπη γυναίκα που βάδιζε κουρασμένα. Γυρνούσε άραγε από κάποια νυχτερινή βάρδια; *Πόσος πόνος γύρω μας*, συλλογίστηκε με θλίψη.

Όσο περίμενε για ταξί με τη βαλίτσα της ακουμπισμένη στο πεζοδρόμιο πρόσεξε ότι ο ουρανός είχε αρχίσει να παίρνει ένα αχνογάλανο χρώμα που προανήγγελλε την ανατολή. Η κίνηση στη λεωφόρο ήταν αραιή, ωστόσο, δεν άργησε να φανεί ένα ταξί. Η Πολίνα το σταμάτησε και ο οδηγός κατέβηκε και έβαλε τη βαλίτσα στο πορτμπαγκάζ.

Στον σταθμό των ΚΤΕΛ υπήρχε ήδη αρκετή κίνηση. Η Πολίνα έβγαλε ένα εισιτήριο για Γιάννενα και κοίταξε το ρολόι της. Είχε στη διάθεσή της αρκετή ώρα. Αγόρασε ένα κουλούρι και κάθισε σ' ένα παγκάκι με τη βαλίτσα δίπλα της. Καθώς το έτρωγε, χάζενε σκεφτική τον κόσμο που πηγαινοερχόταν. Οι περισσότεροι ήταν άνθρωποι φτωχοντυμένοι που κουβαλούσαν μπόγους, κούτες, νταμιτζάνες, γκαζοτενεκέδες και καλάθια σκεπασμένα με πανί από ασπριδερό τσουβάλι ραμμένο γύρω γύρω με σπάγγο. Κάποιος κρατούσε από τα δεμένα της πόδια μια κότα που κάθε τόσο φτερούγιζε, δείχνοντας μάταια την απελπισία της που την είχαν κρεμάσει ανάποδα. Ίσως η Πολίνα ήταν η μόνη από τους ταξιδιώτες που κρατούσε μια τόσο κομψή βαλίτσα.

Έξω από το λεωφορείο, στο πίσω μέρος, στεκόταν ένας υπάλληλος που έπαιρνε τις αποσκευές, ανέβαινε τη στενή σιδερένια σκαλίτσα που έφτανε μέχρι την οροφή του οχήματος και τις τοποθετούσε στη σχάρα. Έδωσε κι εκείνη διστακτικά τη δική της, εκείνος την περιεργάστηκε στιγμιαία με μια γκριμάτσα θαυμασμού και μετά την έβαλε προσεκτικά στη θέση της.

Η Πολίνα κάθισε πάλι στο παγκάκι και κοίταξε το ρολόι της. Όπου να 'ναι θα ξυπνούσε η μητέρα της και θα κατέβαινε στην κουζίνα να ψήσει τον καφέ της. Πριν από τα γεγονότα, κάθε πρωί συνήθιζε να ανοίγει μια χαραμάδα την πόρτα της κόρης της και να κοιτάζει μέσα. Αν είχε ξυπνήσει κι εκείνη, έμπαινε και της έδινε ένα φιλί.

«Θα πει καφέ το κοριτσάκι μου;» ρωτούσε.

Από δω και πέρα, όμως, η μητερούλα της θα έπινε τον καφέ της ολομόναχη, σκέφτηκε χαϊρέκακα η Πολίνα.

Η κοπέλα μπήκε από τους πρώτους στο λεωφορείο και διάλεξε μια θέση δίπλα σε παράθυρο. Δεν είχε πάρει μαζί της κανένα βιβλίο για τη μεγάλη διαδρομή, γιατί ήξερε πολύ καλά ότι δε θα μπορούσε να συγκεντρωθεί και να διαβάσει πάνω από δυο τρεις γραμμές. Από εκεί κι ύστερα, ο νους της ξεστράτιζε και πεταγόταν στα θέματα που τη βασάνιζαν. Για μια στιγμή τής πέρασε από

το μυαλό μια σκέψη που τη γέμισε οργή. Κακώς έφευγε από το σπίτι της. Κανονικά, έπρεπε να φύγει αυτή που έφταιγε, και να την αφήσει στην ησυχία της. Αλλά στη ζωή δε γίνεται πάντα αυτό που πρέπει κι αντί να τιμωρούνται οι ένοχοι, ταλαιπωρούνται τα αθώα θύματά τους.

Η μητερούλα της, βέβαια, θα αντιμετώπιζε τώρα ένα πρόβλημα. Αργά ή γρήγορα, θα έπρεπε να δικαιολογήσει την απουσία της κόρης της. Φυσικά, θα έλεγε ότι διορίστηκε στην επαρχία. Στη συνέχεια, όμως, όταν θα έφταναν τα Χριστούγεννα, το Πάσχα και οι καλοκαιρινές διακοπές, οι φίλοι και οι γνωστοί θα άρχιζαν να ρωτούν γιατί η Πολίνα δεν επιστρέφει στο πατρικό της. Ήταν ένα αθώο ερώτημα που θα της έκαναν οι περισσότεροι.

Η Λουίζα, που όπως αποδείχθηκε ήταν μια πολύ σατανική γυναίκα, κάτι θα έβρισκε οπωσδήποτε να πει και να τα μπαλώσει, ωστόσο μέσα της θα ένιωθε ζεματισμένη – έτσι τουλάχιστον ήθελε να πιστεύει η Πολίνα. Όσο για την άλλη οχιά, την Έρση, που τόσο της άρεσε να μαρτυράει ξένα μυστικά, θα τολμούσε άραγε τώρα να αποκαλύψει τα δικά της; Θα τολμούσε να ομολογήσει πόσο ύπουλα και βρόμικα φέρθηκε ώστε να μη μείνει τίποτα όρθιο από τη μέχρι τότε ζωή της Πολίνας;

Καθώς στο μυαλό της στριφογύριζαν όλες αυτές οι σκέψεις, άκουσε το απαλό γουργουρητό της μηχανής που έμπαινε μπροστά και είδε την κυρία στη διπλανή της θέση να σταυροκοπιέται. Το λεωφορείο ξεκίνησε και η Πολίνα ένιωσε την αδημονία της να υποχωρεί κάπως. Τα είχε πάει καλά ως εδώ.

Τα κτίρια της πόλης γλιστρούσαν προς τα πίσω καθώς το αυτοκίνητο έτρεχε στον δρόμο. Η Πολίνα κοιτούσε από το παράθυρο μια περιοχή της Αθήνας που της ήταν εντελώς άγνωστη. Γρήγορα όμως το ενδιαφέρον της ατόνησε και ο νους της άρχισε να κάνει άλματα προς τα πίσω, λες και η φυγή τής επέβαλε και μια αναδρομή στο μακρινό παρελθόν, για να κλείσει έτσι ο κύκλος. Ήταν η εποχή της αθωότητας, της ανεμελιάς και, κυρίως, της άγνοιας, που της είχαν χαρίσει ευτυχισμένα παιδικά χρόνια.

Η Πολίνα μπορεί να ήταν το μοναχοπαίδι της Λουίζας και του Αντώνη, αυτό όμως δε σήμαινε ότι μεγάλωσε μόνη της. Υπήρχαν γύρω τα τρία ξαδέλφια της που το καθένα έβαλε τη δική του πινελιά στη ζωή της, όπως κι εκείνη στη δική τους. Έτσι δε γίνεται άλλωστε όταν συμπορευόμαστε από μικροί με άλλους ανθρώπους;

Από τα τρία ξαδέλφια της, ξεχώριζε τα δίδυμα, την Ερατώ και τον Δημοσθένη, παιδιά του Σοφοκλή, του αδελφού του Αντώνη, και της Χρύσας. Υπήρχε και τρίτος αδελφός, ο μακαρίτης Δαμιανός, η Πολίνα όμως δεν πρόλαβε να τον γνωρίσει. Ο Δαμιανός και η γυναίκα του Ελπινίκη στάθηκαν πολύ άτυχοι, γιατί σκοτώθηκαν νέοι σ' ένα φοβερό τροχαίο, λίγο πριν γεννηθεί η Πολίνα. Η μόνη που γλίτωσε ήταν η δίχρονη κόρη τους Έρση.

Τα τρία αδέλφια είχαν κληρονομήσει από τον πατέρα τους ένα μεγάλο εργοστάσιο μεταλλουργίας. Τώρα, το μερίδιο του αδικοχαμένου Δαμιανού πήγαινε στη μικρή Έρση, επειδή όμως ήταν ανήλικη θα το διαχειρίζονταν από κοινού οι δύο θείοι της, μέχρι να ενηλικιωθεί.

Ύστερα από αρκετή σκέψη, ο Αντώνης και ο Σοφοκλής άδειασαν την ωραία μονοκατοικία όπου έμενε η οικογένεια του αδελφού τους, ασφάλισαν τα έπιπλα σε μια αποθήκη και νοίκιασαν το σπίτι σε ένα ζευγάρι γνωστών. Το νοίκι θα πήγαινε σε έναν κλειστό λογαριασμό και τα χρήματα θα περνούσαν στα χέρια της μόλις ενηλικιώνόταν. Στο μεταξύ, έπρεπε να αντιμετωπίσουν άμεσα ένα μεγάλο πρόβλημα: Πού θα έμενε από εδώ και πέρα η ορφανή;

Ο Σοφοκλής, που είχε ήδη τα δίδυμα, αποφάσισε χωρίς δεύτερη σκέψη να αναλάβει τη μικρή, παρόλο που είχαν προσφερθεί για τον ίδιο σκοπό και ο Αντώνης με τη Λουίζα, που ήταν τότε έγκυος. Η Λουίζα, βέβαια, είχε την αίσθηση ότι η συννυφάδα της μιλούσε με μισό στόμα, γιατί δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς, αφού ο άντρας της επέμενε να πάρουν την ανιψιά του.

«Γιατί να μην την πάρουμε εμείς;» έλεγε η Λουίζα, που μάτωνε η καρδιά της στη σκέψη ότι το κοριτσάκι είχε χάσει μάνα και πατέρα μαζί.

«Η Έρση περνάει καλά μαζί μας», είπε ο Σοφοκλής, που είχε πάρει σπίτι του το παιδί αμέσως μετά το ατύχημα. «Εσύ σε λίγο θα γεννήσεις. Δε σου χρειάζονται δύο μωρά».

«Μα κι εσείς έχετε δύο παιδιά».

«Μόνο που τα δικά μας είναι στα τέσσερα, δεν τα λες και μωρά. Άσε που τα πάνε μια χαρά μαζί της».

«Άκου τι σου λέει ο Σοφοκλής», τη συμβούλεψε στο τέλος ο Αντώνης, παρόλο που λάτρευε την ανιψιά του κι όλα τα παιδιά του κόσμου.

Έτσι, στο τέλος η Λουίζα και ο Αντώνης υποχώρησαν και η Έρση έμεινε μαζί με τον θείο Σοφοκλή και τη θεία Χρύσα.

Κανείς δεν έμαθε ποτέ αν η Έρση ήταν από φυσικού της ένα δύστροπο, σχεδόν ανυπόφορο παιδί, ή αν έπαιξε ρόλο σ' αυτό η απώλεια των γονιών της και η αλλαγή περιβάλλοντος. Ενώ τα δίδυμα υποδέχτηκαν τη μικρή ξαδέλφη τους με ανοιχτές αγκάλες, σαν θεόσταλτο δώρο, η Έρση έδειξε από την αρχή σημάδια ζήλιας. Η Ερατώ και ο Δημοσθένης, όπως τα περισσότερα δίδυμα, δεν τσακώνονταν μεταξύ τους ούτε ήξεραν τι θα πει ζήλια, κι ήταν καλόβολα και γλυκά παιδιά. Όταν μάλιστα τους εξήγησαν ότι η ξαδελφούλα τους είχε μείνει δίχως γονείς, την αγάπησαν δυο φορές.

«Δηλαδή, τώρα ο θείος Δαμιανός και η θεία Ελπινίκη είναι στον ουρανό;» ρωτούσε η Ερατώ.

«Ναι, κοντά στον Θεούλη», της εξηγούσε η μητέρα της.

«Δε θα ξανάρθουν ποτέ να δουν την Έρση;»

«Ποτέ. Όπως σας είπαμε, η Έρση δεν έχει πια ούτε μαμά ούτε μπαμπά. Γι' αυτό πρέπει να την αγαπάμε πολύ».

«Δε θα στενοχωριέται χωρίς τη μαμά και τον μπαμπά της;» απόρησε ο Δημοσθένης.

«Αν την αγαπάμε πολύ και της το δείχνουμε κάθε μέρα, δε θα στενοχωριέται».

«Εγώ θα παίζω συνέχεια μαζί της και θα την προσέχω», δήλωσε με θέρμη ο Δημοσθένης.

«Κι εγώ!» φώναξε αυθόρμητα η Ερατώ.

Η καινούργια ζωή της Έρσης ξεκίνησε με τους καλύτερους οιωνούς. Όλα τα μέλη της οικογένειας συναγωνίζονταν ποιος θα την πρωτοσφίξει στην αγκαλιά του, ποιος θα την πρωτοχαϊδέψει και ποιος θα πρωτοπαίξει μαζί της. Ο Σοφοκλής είχε φροντίσει να βάλουν στο καινούργιο της δωμάτιο το κρεβάτι κι όλα τα πράγματα που είχε στο πατρικό της σπίτι, ώστε να νιώθει όσο το δυνατόν πιο άνετα.

Το σπίτι του θείου της ήταν εξίσου ωραίο με το δικό τους και ο αρχιτέκτονας είχε προβλέψει αρκετά υπνοδωμάτια. Κανείς δεν επρόκειτο να στριμωχτεί ή να ξεβολευτεί με τον ερχομό της μικρής. Η Έρση θα τους ξεβόλεψε με άλλον τρόπο.

«Ευτυχώς που το σπίτι μας είναι μεγάλο», έλεγε ο ανύποπτος Σοφοκλής.

Η Έρση φαινόταν αρκετά ικανοποιημένη με όλη αυτή τη φροντίδα και αγάπη. Μόνο που αρνιόταν πεισματικά να φάει, εκτός αν κάποιος απ' όλους αναλάμβανε τον ρόλο του κλόουν. Στο τέλος, μια ωραία ημέρα, ο Σοφοκλής γύρισε από το γραφείο του αγκαλιά με μια τεράστια κούτα. Ήταν ένα κουκλοθέατρο που, όπως ήταν επόμενο, ενθουσίασε και τα τρία παιδιά. Έτσι, από τότε, η Χρύσα τάιζε την Έρση ενώ τα δίδυμα έπαιζαν κουκλοθέατρο και ο Σοφοκλής περίμενε στωικά να αδειάσει το πιάτο της για να φάνε μετά και οι υπόλοιποι.

Στην αρχή, ο Σοφοκλής και η Χρύσα πίστεψαν ότι το κοριτσάκι είχε ανορεξία για λόγους ψυχολογικούς, παρόλο που ολοένα και πιο σπάνια ζητούσε τους γονείς του. Γρήγορα όμως διαπίστωσαν ότι η Έρση δεν είχε ανορεξία. Κάθε τόσο την έπιαναν να κάνει επιδρομή στο ψυγείο ή να σκαρφαλώνει σε μια καρέκλα για να φτάνει στο ντουλάπι όπου φύλαγαν τα γλυκά του κουταλιού. Το πρώτο που έκανε η Χρύσα ήταν να μεταφέρει τα βάζα σε ένα από τα κάτω ντουλάπια, ώστε να μην κινδυνεύει να πέσει η μικρή.

«Αυτό σημαίνει ότι δεν έχει ανορεξία, γυναίκα», είπε μια μέρα ο Σοφοκλής.

«Και ότι της αρέσει να έχει στη διάθεσή της ολόκληρο θιάσο».

Ο Σοφοκλής κούνησε σκεπτικός το κεφάλι του.

«Μήπως την έχουμε κακομάθει;» ρώτησε στο τέλος.

«Μάλλον. Γι' αυτό, από σήμερα κομμένο το κουκλοθέατρο την ώρα του φαγητού», είπε αποφασιστικά η Χρύσα. Και φώναξε αμέσως τα δίδυμα για να τα ενημερώσει.

Όταν το βράδυ κάθισαν στο τραπέζι να φάνε, η Έρση ζήτησε να της φέρουν το κουκλοθέατρο.

«Από δω και πέρα θα τρώμε χωρίς κουκλοθέατρο», είπε ήρεμα η Χρύσα.

Η Έρση σούφρωσε τα χείλη της.

«Σέλω κουκλοθέατρο», δήλωσε.

«Μετά το φαγητό», είπε ο Σοφοκλής. «Φάε τώρα τα κεφτεδάκια σου».

Η Έρση άρχισε να κλοτσάει τα πόδια της κάτω από το τραπέζι.

«Σέλω κουκλοθέατρο!» φώναζε κλείνοντας σφιχτά τις γροθιές και τα μάτια της.

Όταν όμως τα ξανάνοιξε, διαπίστωσε ότι δεν είχε συγκινηθεί κανείς από τις αντιδράσεις της και ότι όλοι έτρωγαν το φαγητό τους.

«Ελατώ!» φώναξε κοιτώντας την ξαδέλφη της.

Αλλά η δασκαλεμένη Ερατώ συνέχισε να τρώει σκυμμένη στο πιάτο της.

Η Έρση σηκώθηκε από το τραπέζι κι εξαφανίστηκε, σίγουρη ότι κάποιος θα έτρεχε ξωπίσω της. Όταν όμως πέρασε αρκετή ώρα χωρίς να συμβεί τίποτα, γύρισε στην τραπεζαρία κλαίγοντας σπαρακτικά.

Η Χρύσα σηκώθηκε, την πήρε στα γόνατά της και κάθισε πάλι στο τραπέζι. Η Έρση σφράγισε το στόμα της, περιμένοντας παρακάλια.

«Μην ανησυχείς, καλή μου. Δεν πρόκειται να σε ταΐσω. Άλλοι πεινάνε κι εσύ κάνεις νάζια», της είπε η Χρύσα.

Η Έρση έβαλε πάλι τα κλάματα, ξέφυγε από την αγκαλιά της θείας της και βγήκε από την κουζίνα. Ύστερα από αρκετή ώρα, η Χρύσα έγεννε στον Δημοσθένη.

Το αγόρι σηκώθηκε αθόρυβα, πήγε μέχρι το δωμάτιό της κι έριξε μια κλεφτή ματιά.

«Κάθεται κάτω και παίζει με την κούκλα της», είπε όταν γύρισε στην κουζίνα.

«Θα την αφήσεις νηστικιά, μαμά;» ρώτησε η Ερατώ.

«Αν χρειαστεί, ναι».

«Δεν πρόκειται να πάθει τίποτε αν δε φάει ένα βράδυ», την καθησύχασε ο Σοφοκλής.

«Και τώρα, ξέρετε ποιο είναι το επόμενο βήμα», είπε η Χρύσα με ύφος στρατηγού.

«Ποιο;» ρώτησαν ταυτόχρονα και οι τρεις γυρνώντας προς το μέρος της.

«Μόλις τελειώσουμε το φαγητό και συμμαζέψω, θα κλειδώσουμε την κουζίνα».

Τα παιδιά κοιτάχτηκαν αναμεταξύ τους.

«Η μαμά σας έχει δίκιο», είπε ο Σοφοκλής στα δίδυμα.

«Κι αν πεινάσει αργότερα;» ρώτησε η Ερατώ.

«Αυτό θέλουμε κι εμείς. Να πεινάσει και να βρει την κουζίνα κλειδωμένη. Αλλιώς, δεν πρόκειται να της γίνει μάθημα. Κάθε σπίτι έχει τους κανόνες του, κι εμείς κάναμε τους δικούς μας λάστιχο. Αρκετά όμως», ξέσπασε η Χρύσα.

Όλοι πίστεψαν ότι το θέμα είχε λήξει εκεί. Λογάριαζαν όμως χωρίς τον ξενοδόχο, που στη συγκεκριμένη περίπτωση ήταν η Έρση.

Μετά το φαγητό, τα δίδυμα πήγαν στο δωμάτιό της και έπαιξαν σαν να μην είχε συμβεί τίποτα. Η Χρύσα τους είχε απαγορέψει να κάνουν λόγο για φαγητό ή να της δώσουν τίποτα κρυφά. Όταν ήρθε η ώρα του ύπνου, ο Σοφοκλής της διάβασε ένα παραμύθι και μετά βγήκε από το δωμάτιο. Η Χρύσα ήταν στο δωμάτιο των διδύμων και τους διάβαζε ένα άλλο παραμύθι.

Πάνω που αποκοιμήθηκαν όλοι και το σπίτι ησύχασε, ακού-

στηκαν κάτι χτύποι, σαν κάποιος να βροντούσε μια πόρτα. Πρώτος σηκώθηκε ο Σοφοκλής που βρήκε την Έρση έξω από την κουζίνα να τσιρίζει και να κλοτσάει την πόρτα. Από τη μικρή λάμπα του διαδρόμου που άφηναν αναμμένη όλη νύχτα ερχόταν λίγο φως.

Ο Σοφοκλής πήρε αγκαλιά την Έρση και προσπάθησε να την ηρεμήσει. Εκείνη όμως συνέχισε να ουρλιάζει, μέχρι που ξύπνησε και τη Χρύσα. Η γυναίκα έκλεισε την πόρτα των κοιμισμένων παιδιών και πήρε τη μικρή στο σαλόνι.

«Θα ξυπνήσεις τα ξαδέλφια σου», της είπε αυστηρά.

«Σέλω κετέδες!» φώναζε η Έρση.

«Κεφτέδες; Ας τους έτρωγες όταν έπρεπε. Τώρα η κουζίνα έκλεισε», απάντησε η Χρύσα.

Ο Σοφοκλής κοιτούσε αμήχανα το έξαλλο παιδί.

«Να σου διαβάσω ένα παραμυθάκι;» πρότεινε.

«Όχι! Σέλω κετέδες!»

«Χρύσα;» έκανε δειλά ο Σοφοκλής.

«Ναι;»

«Μήπως να της δίνουμε...»

Η Χρύσα τον κεραυνοβόλησε με το βλέμμα της.

«Ούτε να το διανοηθείς», γρύλισε.

Ο Σοφοκλής άρχισε να βηματίζει πέρα δώθε στο σαλόνι.

«Δεν πας να κοιμηθείς;» τον συμβούλεψε η γυναίκα του.

«Πώς να κοιμηθώ με τέτοια φασαρία; Απορώ πώς δεν ξύπνησαν τα δίδυμα».

Η Χρύσα καθόταν στον καναπέ με την Έρση στα γόνατα και περίμενε αγέρωχη. Λίγα λεπτά αργότερα, ο Σοφοκλής γύρισε στο δωμάτιό τους. Δεν πέρασε πολλή ώρα και τα κλάματα της μικρής περιορίστηκαν σε μερικά αναφιλητά, μέχρι που έγειρε πάνω στη Χρύσα κι αποκοιμήθηκε.

Η γυναίκα την πήγε στο κρεβάτι της κι ύστερα γύρισε στο δικό της. Ο Σοφοκλής ροχάλιζε μακάρια.

Όταν η Πολίνα ανακαλύπτει ότι δεν είναι πραγματική κόρη εκείνου που μέχρι πρόσφατα θεωρούσε πατέρα της και ότι η μητέρα της έχει εραστή, χάνει τη γη κάτω από τα πόδια της. Το μόνο που της μένει είναι να εγκαταλείψει οριστικά το σπίτι που την πλήγωσε και τους ανθρώπους που την εξαπατούσαν τόσα χρόνια. Καταλήγει στα Γιάννενα, την πόλη με τη μυθική λίμνη και την ξεχωριστή γοητεία, πιστεύοντας ότι θα κάνει μια καινούργια αρχή. Αυτό που δεν ξέρει είναι ότι, πολλά χρόνια πριν, στον τόπο αυτόν άνθησε ένας μεγάλος έρωτας, που μπορεί να χάθηκε μέσα στη λαίλαπα του πολέμου, αλλά η αύρα του εξακολουθεί να υπάρχει και θα επηρεάσει καθοριστικά και τη δική της τύχη.

Στις όχθες της λίμνης όπου σεργιανίζει τώρα η Πολίνα χέρι χέρι με τον Στέργιο, σεργιανίζει στον πόλεμο μια εθελόντρια νοσοκόμα μ' έναν όμορφο στρατιώτη, που είχε τραυματιστεί στα χιονισμένα βουνά της Αλβανίας.

Δυο ιστορίες ενωμένες με ασημένια κλωστή, όπως οι ασημένιοι κύκνοι που κεντούσε κάποτε μια ερωτευμένη κοπέλα. Μια αγάπη σημαδεμένη από τη φρίκη του πολέμου, το μεγαλείο της αφοσίωσης, την τόλμη των γενναίων και την προσμονή της λύτρωσης.

Πολλά χρόνια μετά τον πόλεμο του '40, στα Γιάννενα, απ' όπου άρχισαν όλα, οι νεότεροι ήρωες θα δουν τη ζωή τους να αλληλάζει από αναπάντεχες ανατροπές, στον απόηχο ενός μεγάλου έρωτα.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ΔΕΙΤΕ ΕΔΩ ΚΡΙΤΙΚΕΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΚΩΔ. ΜΗΧ. ΣΗΜ: 21754

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η